

Kedves Testvéreim!

A korinthusi gyülekezet helyzete jó ideje előttünk van, és úgy láthatjuk őket, mint egy úton lévő, fejlődő közösséget, ahol elég sok nehézség, hangsúlyeltolódás és rossz gyakorlat működött. Mielőtt a témára térünk, emlékezzünk rá, hogy a korinthusi levél 11. fejezetétől Pál a gyülekezeti élet közösségi vonatkozásaival, az istentiszteleti gyakorlatot érintő kérdésekkel foglalkozik. A mai felolvasott Ige, a mai téma is ezen belül hangzik el: milyen az Istennek kedves istentisztelet, milyen a jól működő istentisztelet, mire való egyáltalán az istentisztelet, mire használja azt Isten népe, a gyülekezet? Ez az alapkérdés, ez az a keret, amin belül Pál itt konkrét hiányosságokról, hangsúlyeltolódásokról beszél a kegyelmi ajándékok istentiszteleten való használata kérdésében.

De mik is ezek a kegyelmi ajándékok? Az Újszövetségben olvasunk több helyen arról, hogy Isten a gyülekezetben, a Krisztus testének építésére, a közösség javára ad embereknek különféle ajándékokat, amiket használhatnak. A kegyelmi ajándék, más néven karizma a görög/római kori katonáskodás világából eredő kifejezés. Alapvetően kétféle katona létezett az ókorban: a zsoldos, aki minden nap megkapta a zsoldját és annak dolgozott, azért harcolt, aki fizetett. Ha nem kapott fizetséget, elhagyta a csatateret, hiszen más miatt nem volt motivált a részvételben, mint a zsold. A másik típusú katona az, aki nem kapott zsoldot (mondhatni önkéntes volt, a hazájáért vagy nemes célért harcolt), de ha győzött a sereg, az elfoglalt területen földet kapott, életteret, letelepedhetett és veteránként élhette békében az életét. Ez az adomány, ez a győzelem utáni nagylelkű ajándék volt a „karizma” a görög/római világban. A kegyelmi ajándék tehát egy nagyvonalú ajándék a győztes részéről. A győztes Krisztus ajándéka, aminek az ember örül, amit használ, amivel él, de jól tudja, hogy az adományozó nagylelkűsége ennek a forrása és Ő adja kegyelemből- ezért az ember hálás lehet Neki. A korinthusi gyülekezetben a kegyelmi ajándékoknak örültek a gyülekezeti tagok, de sokszor inkább egymás ellen használták azokat, versengtek, hogy kinek van jobb, különlegesebb kegyelmi ajándéka. Pártok voltak a gyülekezetben és valószínűleg a „lelkiek” (pneumatikoi) büszkék voltak különleges kegyelmi ajándékaikra és emiatt jobbnak tartották magukat a többiekénél. Erre reflektál Pál a 12. fejezettől, ezért írja a 13. fejezetet, hogy ha szeretet nincs bennem, semmit nem ér a kegyelmi ajándékom. És így reagál konkrétan a korinthusi istentiszteletre: hogyan is kellene jól használni jól a kegyelmi ajándékokat. Erről szól ez a fejezet. Nem akármelyik kegyelmi ajándékról van itt egyébként szó, hanem a nyelveken szólásról és a prófétálásról. Ezt a kettőt tárgyalja itt Pál az istentisztelet összefüggéseiben. Millió kérdést vet föl mindkettő, de főleg a nyelveken szólás. Nagy vitákat kavart, kölcsönös „kiátkozásokat” eredményezett már és bizonyára fog is az, hogy ki mit gondol általában a kegyelmi ajándékokról és a nyelveken szólásról. Az egyház történetében többször felbukkant, különösen a nyelveken szólás kapcsán, hogy ez az ajándék mintha más lenne, mint a többi. Ehhez nem lehet- vagy nagyon nehéz semlegesen viszonyulni. Nem nagyon hallottam nagy vitákat arról, hogy a bátorítás (gyámolítás) kegyelmi ajándéka létezik-e például ma vagy sem, de ma is élő kérdés sok keresztyén felekezet számára, hogy létezhet-e ma is nyelveken szólás vagy sem? Az egyháztörténet 2000 éves tapasztalata, hogy a szélsőséges mozgalmak, újtók, reformálók, gyakran kiszakadó kis irányzatok körében tűntek fel aktívan a kegyelmi ajándékok. Ez persze nem azt jelenti, hogy a kegyelmi ajándékok rosszak vagy épp zavarkeltők, csak ezek az irányzatok, mozgalmak általában instabilak, érzelmileg túlfűtöttek és nem feltétlen átgondoltak. Ugyanakkor mindig az egyház hiánytüneteire mutatnak rá. Nincs lehetőségünk most végig venni az egyháztörténet sok megújulási/reformmozgalmát, de nagy általánosságban elmondható, hogy a különböző megújulási mozgalmak, újítások formáiban hoztak új énekeket, megújított formákat, akár az ígéhirdetés tartalmi megújulását is, az emberek személyes életére gyakorolt hatás is sokszor látványos volt. Isten a népe nagy történetében sokszor hozott megújulást Isten ilyen újítások, megújulások révén. Ezzel együtt igaz, hogy sokszor nem jól és nem bölcsen használták- nem csak Korinthusban, hanem azóta is kegyelmi ajándékok kérdését az istentiszteleten. Érdekes példa a pünkösdi mozgalom 20. század eleji indulásán és aztán a század közepi robbanásszerű terjedése idején gyakran elhangzott, hogy csak az van megtérve igazán, aki nyelveken is imádkozik. Kétszintű a megtérés: mikor valaki elfogadja Jézust megváltójának és aztán be kell töltekezni Szentlélekkel, aminek jele a nyelveken szólás ajándéka. Ez az állítás teológiailag tarthatatlan- akárcsak az az ellenpont, miszerint a nyelveken szólás teljesen megszűnt, nincs ma már, Isten nem adja és aki ma nyelveken imádkozik, az nem Krisztus Lelkétől van. Ez az örökségünk a témában és ez vesz ma is körül minket. Mindazonáltal hihetjük, hogy Isten nem változik, munkálkodik a világban szabadon a Szentlélek által, jelen van és adhatja kegyelmi ajándékait ma is az Ő akarata szerint. Ezzel együtt ma nem egy teológiai előadást fogok tartani arról, hogy mi a nyelveken szólás itt és most és a prófétálás, miért és hogyan kell gyakorolni, stb. Szeretném, ha nem sodorna el minket a téma, hanem megmaradnánk az Igénél. Mert miközben a kegyelmi ajándékokról is szó van, a lényegi kérdés az istentisztelet.

I. ALAPTÉMÁK

ISTENTISZTELET. Talán emlékszünk, hogy az asszonyok feje befedésének témájánál volt fontos kérdés ez: mennyire jelenik meg az istentiszteleten Isten szentsége és a kontextualitás? Mennyire érthető kulturálisan az istentisztelet egy kívülálló számára és mennyire érthető, tapasztalható abból Isten jelenléte, valósága? Pál ehhez a kérdéshez missziói módon áll hozzá. Látása alapvetően az, hogy az istentiszteletnek a célja a nem hívők számára érthető módon megfogalmazott és megélt evangélium az üzenetben, a közösségben, a szeretetben. Ez szolgálja Isten dicsőségét. Minden, ami ezen felül vagy ezen kívül van, az önmagáért való vallásos teljesítmény, élmény és tapasztalat- de nem szolgálja Isten dicsőségét. Az egyik legfontosabb téma ez és az egész fejezet fejtegetéseit meghatározza ez: mire való az istentisztelet: tudjátok, értitek, korinthusiak? Tisztában vagytok azzal, mi is a legfontosabb, amit nem szabad szem elől téveszteni...?

A NAGYOBB KÖZÖSSÉG. Ráadásul nem csak a helyi istentiszteleti gyakorlat a kérdés, hanem az, hogyan kapcsolódunk tágabb módon Krisztus testéhez. Ebben a szakaszban is feltűnik a többi keresztyén gyülekezettel való kapcsolat. Pál említi, hogy egy

bizonyos rendelkezést a többi gyülekezetben is elrendelt. Mert a rend, a hagyomány összeköt, egybekapcsol a legfontosabb mentén: az üzenet ugyanaz, a misszió egy és közös. Nem csak az számít, nekünk helyi szinten mi hogy kényelmes, mit hogyan szeretnénk, hanem része vagyunk egy nagy közösségnek, összeköt minket a közös üzenet, közös formák is.

KISKORÚSÁG/FELNŐTTSÉG. Világos, hogy ebben a fejezetben is visszaköszön a korinthusi gyülekezetben lévő kiskorúság és az, ahogy ez ott és akkor meghatározta a gyülekezet életét és istentiszteletét is. A kiskorúság jellemzője, hogy az ember mindenképpen különbnek akarja érezni magát a másikkal és fontos, hogy legyőzze, felülkerekedjen felette. Ebből fakad a zűrzavar is, ami valószínűleg uralta a korinthusi istentiszteletet. A korábban említett pártoskodás megjelent az istentiszteleteken és valószínűleg akik nyelveken imádkoztak, azok magyarázat nélkül, hosszan tették ezt- feltehetően extatikus állapotban- és a prófétálásnak sem volt rendje, mértéke. Ezzel együtt többen beleszóltak az istentiszteletbe, kérdezősködtek, hogy mi is történik, mert nyilván nem volt érthető, ami zajlik (erre mondja Pál, hogy az asszonyok hallgassanak az istentiszteleten: ne kérdezzenek bele, kérdezzék meg otthon a férjüket). Ilyen egy kiskorú közösség: kaotikus, versengő, egymást megbántó, egymáson felülkerekedni akaró, a saját kegyelmi ajándékát a másikkal különbnek tartó. **Meg is kérdezi tőlük Pál:** „Töletek indult ki az Isten Igéje, vagy egyedül hozzátok jutott el?” – Nem gondolhatják, hogy ők a középpont és más igazán nem tudja ezt ilyen jól csinálni... A „mi vagyunk a középpont, tudjuk, mi az igazság, csak mi tudjuk...” hozzáállás a felsőbbrendűség, büszkeség valóságával a kiskorúság jele és az Isten ismeretének hiánya is. Nem menthető fel ez a kiskorúság azzal, hogy majd kinövik, majd kialakul... ebből meg kell térni, ebből meg kell változni, mert ha nem, ez teljesen eltávolít Istentől.

II. NYELVEKEN SZÓLÁS ÉS PRÓFÉTÁLÁS

Miközben látjuk, mi a fejezet nagy kontextusa, látjuk a nagy témákat, értjük talán, mire lett volna szükségük a korinthusiaknak, nézzük meg, mit is tanít az apostol a nyelveken szólás és prófétálás korinthusi istentiszteleti gyakorlatáról.

Fontos, hogy az apostol számára mindkét kegyelmi ajándék legitim, de a megfelelő használata nagyon fontos, odafigyelést, bölcsességet, vezetettséget, józanságot igényel.

Nyelveken szólás. A nyelveken szólás egy olyan különleges beszéd, imádság, ének, ami nem a beszélő saját anyanyelve és nem egy általa ismert és tanult idegen nyelv. Beszéd, szavak, hangok, de nem érthető. Elég ijesztően hangozhat elsőre. Találkozunk vele az ApCsel-ben is (2, 1-4; 10, 44-48; 19, 1-6), valódi, létező dolog volt az első keresztyének korában is. Alapvetően ez az ajándék nem egy tudatos dolog, nem az ember értelmének munkája, hanem annál több, másabb (persze nem tudattalan extázis vagy őrjöngés). Az Ószövetségből ismerünk révületben lévő állapotokat (Baál papok: 1Kir 18, 19-40, Saul a próféták közt: 1Sám 10, 6) és a görög vallásban, a dionüszosz kultuszban is voltak hasonlóan tűnő gyakorlatok. Platón maga is ismeri ezt a kategóriát, az isteni örület 4 fajtáját különbözteti meg: van: prófétai, költői, kultikus (azaz istentiszteleti) és erotikus. Ezek az állapotok és akkor ismert kategóriák azonban nem feltétlen hasonlóak a nyelveken szólás állapotához. Sokaknak mégis nehéz érzése van, amikor erről szó van, lehet, hogy a tudatosság elengedése ellenérzéseket szül és azt mondják sokan: ez a bajom a nyelveken szólással. Ha nem az értelem irányít, akkor ki vagy mi? Mi értelme egyébként ennek a kegyelmi ajándéknak? Miért adja Isten? Mire jó ez? Az apostol azt mondja, hogy aki nyelveken szól, a Lélek által szól titkokat, Istenhez szól. Magát építi. Nem tudjuk, miért adja Isten pont ezt a formát, de adta és adhatja azért, hogy építsen. Hiszen Isten túl van az emberi értelem, tudat és tudatosság, verbális képességek határain is. Pont ezért ijesztő és lehet vele rosszul is élni, mivel ebben az ajándékban nagyon nyilvánvaló módon mosódik el tudatosság és nem tudatosság határa, a kontroll elengedésének kérdése. És mindeközben mondjuk ki: a nyelveken szólás bibliai gyakorlata az Újszövetségben nem jelent teljes önkívületi állapotban való értelmetlen halandzsát vagy őrjöngést. Megfelelő módon az embert építi, így jó, Istentől való. Ha nem lenne jó, nem adná Isten! Pál is vitathatatlanul elismeri az inspiráció isteni voltát (Róm 8, 26). Korinthusban a kiskorúság általánosan jelen volt a gyülekezetben, így a nyelveken szóláshoz kötötte is megjelent. Pál pedig tanítja a gyülekezetet erről konkrét útmutatásokkal:

A nyelveken szólás egyféleképpen gazdagítja a gyülekezet istentiszteletét hangosan elhangozva: magyarázattal. Ha valaki nyelveken imádkozik és szeretné ezt az istentiszteleten, nyilvánosan gyakorolni, akkor imádkozzon magyarázatért is! Akár azért, hogy ő meg tudja magyarázni, akár más, aki azt az ajándékot kapta. Magyarázat nélkül: nincs értelme, nincs helye az istentiszteleten!

A mai Igében több illusztrációt is használ az apostol a nyelveken szólás helyes használatát illetően:

1. Egyrészt ha valaki **idegen nyelven beszél** hozzánk és nincs fordítás, azt nem értjük, az nem szolgál épülésünkre, nem ad megértést, változást. Azt is mondja Pál, hogy milyen lenne vajon, ha ő megérkezne Korinthusba és idegen nyelven beszélne a gyülekezethez fordítás, magyarázat nélkül. Mi értelme lenne annak?
2. **Hangszerek** példája. Érdekes, ahogy Pál a hangszereke példáját, a hangszerek hangját hozz ehhez a kérdéshez kapcsolódóan. Az élettelen hangszerek hangját is meg kell érteni, fel kell ismerni valahogyan. Érthető, értelmezhető, sajátos hang kell, hogy legyen, hogy meg lehessen különböztetni egymástól azt, hogy melyik hangszer is szól. Az értelmezhetőség, a dekódolhatóság miatt fontos ez. Az éles hangú fuvola, a lágy hangú lant (kithara) különböző hangokat adnak ki. Más „nyelvet használnak”. Világos, érthető, mikor melyik szól. A másik hangszeres kép a trombita hangjához kapcsolódik. Ha nincs az istentiszteleten, csak nyelveken szólás (nincs üzenet érthető módon) az olyan, mintha valaki harcba hívni **trombitával**, de erőtlén módon szólalna meg a hangszer.
3. Ha csak a nyelveken szólás a minden az istentiszteleten, az hiábavaló, a levegőbe fogtok beszélni, ami értelmetlen- mondja Pál. Az 1Kor 9,26-ban mondja Pál „...úgy öklözök, mint aki nem a levegőbe vág.” – hasonlóan használja az értelmetlenség képét.

4. Illusztrációként hoz Pál egy ószövetségi utalást is. A 21. vers utal az Ézs 28, 11-re. Az ézsaiási eredeti szöveg az asszír beszéd idegenségét utánozta. A prófétát azzal vádolták, hogy beszédével legfeljebb a gyermekekre tud hatni. Erre felel a próféta: „Igaz, dadogó ajakkal és idegen nyelven beszél majd Isten a népéhez – t.i. az asszírok és az általuk végrehajtott ítélet által -, de így sem fognak rám hallgatni.” A nyelveken szólás önmagában nem elég missziói szempontból: nem győz meg az embereket- pedig lehet, hogy azt gondolták a lelkes korinthusiak...

A nyelveken szólás jel a hitetleneknek, mégis, missziói szempontból nem elégséges a keresztyén üzenet továbbítására. Missziói szempontból a prófétálás értékesebb az istentiszteleten.

Prófétálás. A prófétálásnak komoly ószövetségi hagyományai vannak. A próféta Isten üzenetét továbbítja, közvetíti, átadja megalkuvás nélkül. A prófétai üzenet konfrontatív, tartalmazza az ítéletet és a kegyelmet is. Tükör és figyelmeztetés.

Az apostoli időkben is tudunk prófétálásról, Agabosz prófétál a jeruzsálemi éhínségről, majd Pálnak azt, hogy el fogják fogni mikor Jeruzsálembé megy. Az istentiszteleti gyakorlatban ugyanakkor a prófétálás valószínűleg inkább egy gyűjtőfogalomként értelmezendő. Aki prófétál: épít, bátorít, vigasztal. Közvetíti Isten üzenetét aktuális, konkrét és konkrét módon. Istentől jövő üzenetet fogalmaz meg, amit a kívülállók is megérthetnek. Isten akaratát, üdvakarátát hirdeti, az üzenetet megalkuvás nélkül átadja.

Pál erről is rendelkezik és azt mondja: az istentiszteleten ne legyen parttalan a prófétálás sem! Ketten-hárman prófétáljanak, aztán ítéljétek meg, hogy igaz-e, tényleg Istentől volt-e, helytálló-e, ami elhangzott. Aki pedig ott kap prófeciát, az egyfajta „elsőbbséget élvez”. Érdekes páli értelmezésben, hogy „A prófétákban lévő lélek pedig alárendeli magát a prófétáknak.” – tehát a prófétálás jóval tudatosabb és egyben felelősségteljesebb dolog is volt.

Végző soron Pál úgy összegzi a két kegyelmi ajándék istentiszteleti használatát: „Ezért, testvéreim, törekedjete a prófétálásra, de a nyelveken szólást se akadályozzátok!” Mindennek meg van a helye az istentiszteleten!

III. MIRE VALÓ AZ ISTENTISZTELET?

Mindezek után, maradva az Ige által felvetett fő kérdésnél fogalmazzunk meg végül konkrétan az istentiszteletre alkalmazható igazságokat és kapcsolódjunk ilyen módon is ahhoz, amiről Pál tanította ott és akkor azt a gyülekezetet.

Korinthusban a gyülekezetben belüli rossz dinamikák, problémák egyértelműen láthatóvá válnak az istentiszteleten (pártok, kiskorúság...). Ebből mindenképpen következik, hogy minden olyan gyakorlat, ami rétegződést, szinteket hangsúlyozza és ez alapján egymás fölé és alá rendeli az embereket a gyülekezetben, káros. Természetesen a hitben is van egy fejlődési út, de ez nem lineáris sem hierarchikus, ennél sokkal komplexebb. A lényeg, hogy szeretetben szolgáljunk egymásnak. Van Istennek elhívása, lelki érés, kikristályosodott képességek, ajándékok megfelelő használatával és lehetnek visszacsúszások is!

Milyen ne legyen az istentisztelet? A korinthusi helyzetet-, a szélsőségeket és hangsúlyeltolódásokat látva kijelenthetjük, hogy az istentisztelet nem lehet egoista. Nem helyénvaló, ha kizárólag maga felé fordít és csak a saját egyéni igényeimet, kérdéseimet és legfőképp jól létemet tartom szem előtt (és persze nem lehet ennek teljes ellentéte sem). Az istentisztelet nem lehet önmagáért való. Nem lehet bezáródó, sajátosan csak önmagát fenntartó és reprodukáló rendszer, amiben nem jelenik meg a kontextualitás, a rugalmasság a változás az élő Isten dinamizmusa. Végül: az istentisztelet nem lehet érthetetlen. Értelmetlenné válik az istentisztelet, ha az alapvető emberi megértés feltételeinek nem felel meg.

Milyen legyen hát az ISTENTISZTELET? Az istentisztelet a Szentlélek uralma alatt kell, hogy álljon, Isten jelenlétében, valóságában kell, hogy történjen. Ebben valósulhat meg a missziói cél. Megjelenhet a Lélek valósága: erő, szeretet és józanság. ERŐ, azaz a szembesítés ereje. Az igazi keresztyén istentisztelet hatása, hogy: az embert szembesíti azzal: kicsoda ő (bűnös)? Az ember megérti az ítélet valóságát, komolyságát. Az ember szívének rejtett titkai napfényre kerülnek. Az ember megtanul térdre borulni Isten előtt. Ugyanakkor megjelenik az élet ereje is és a kegyelem is hatalmas erővel szólal meg! SZERETET, azaz Isten lényének valósága, a közösség megtartó ereje, a töredékesség és tökéletesség közötti feszültség, a megbocsátás és újrakezdés valósága. JÓZANSÁG, azaz az értelem használata, amire való (6.v.): kinyilatkoztatás (=apokalipszis), ismeret (=gnózis azaz hitismeret), prófétálás (Olyan igehirdetés, ami a gyülekezet Isten előtti helyzetét tárja fel...), tanítás (=írások, evangélium, etika), az énekítés, imádság is Lélektől ihletett de értelem által irányított is (tudatos). Emellett rend, arányok, óvakodjatok a túlzásoktól.

Ha úgy vagy most jelen az istentiszteleten és úgy hallod ezeket a szavakat, hogy nem vagy Krisztus tanítványa, remélem, hogy felmutatott valamit számodra abból, mi az evangélium? Remélem, sikerült arra mutatnunk itt az istentiszteleten, hogy Isten élő és valós, hogy Ő ma is cselekszik, és Neki fontos vagy te is, szeretne elérni és megszólítani téged is. Isten megajándékoz Krisztusban a legnagyobbval és a legfontosabbal: az üdvösséggel, örök élettel!

Krisztus követőjeként pedig ennek az Igének az alapján is felragyoghat számunkra az a csodálatos valóság: mennyire megajándékozottak, gazdagok lehetünk Krisztusban! A gyülekezetben, Isten népében mennyiféle ajándékot kaptunk és kaphatunk Istentől! A mennyei Atyánk megannyi módon megáld ma is: legyünk nyitottak az Ő ajándékaira! Kérhetjük Tőle, hogy ajándékozzon meg minket, legyünk szabadok az Ő cselekvésére! Vággyunk az Ő jelenlétére, valóságára itt köztünk is és hadd legyen ez a közösség is egymást építő, éljünk Krisztus testeként Isten dicsőségére! Hadd legyen bennünk az Ő valósága, szeretete és köztünk az Őtől való egység, a minden értelmet felülhaladó békesség.

Ámen!

Thoma László